

Rapport

Datum: 25 januari 2007

Rapportnummer: 2007/013

Klacht

Verzoekers klagen erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden op 12 januari 2004 verzoeker - ondanks herhaald verzoek daartoe - niet hebben meegedeeld voor welk feit hij was aangehouden.

Verzoekers klagen erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden op 12 januari 2004 bij de aanhouding en het daarop volgende transport naar het politiebureau geweld tegen verzoeker hebben gebruikt.

Verzoekers klagen erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden op 12 januari 2004 verzoeker niet in de gelegenheid hebben gesteld om zijn echtgenote en/of een advocaat te bellen.

Verzoekers klagen erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden op 12 januari 2004 verzoeker respectloos hebben behandeld. Verzoekers klagen er daarbij in het bijzonder over dat de ambtenaren hem hebben ingesloten zonder te ontdoen van riem, broek en T-shirt, terwijl er in de ogen van die ambtenaren al tijdens het transport naar het politiebureau gevaar voor suïcide bestond.

Verzoekers klagen er tenslotte over dat een ambtenaar van het regionale politiekorps Haaglanden tijdens de behandeling van de klachten onvoldoende objectief onderzoek heeft verricht. Verzoekers klagen er daarbij in het bijzonder over dat die ambtenaar hen niet in de gelegenheid heeft gesteld om op de verklaringen van vier bij de gebeurtenis betrokken ambtenaren te reageren en één bij de gebeurtenis betrokken ambtenaar in het geheel niet heeft gehoord.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 12 januari 2004 vond er aan de Johan de Wittlaan te Den Haag een verkeerscontrole van het regionale politiekorps Haaglanden plaats. Tijdens die controle hield politieambtenaar C. verzoeker stil en vroeg hem om zijn rijbewijs te tonen. Verzoeker antwoordde daarop dat hij die niet bij zich had. Politieambtenaar C. deelde verzoeker vervolgens mee dat hij een bekeuring zou krijgen voor het niet bij zich hebben van zijn rijbewijs en vroeg hem naar zijn persoonsgegevens. Verzoeker werd daarover boos en stapte uit zijn auto. Hij begon wild met zijn armen te gebaren in de richting van politieambtenaar C. en riep daarbij: "Is dit de manier waarop de overheid aan zijn geld moet komen; het uitkleden van mensen? Moet je mijn kleding ook nog hebben?". Verzoeker begon zich vervolgens gedeeltelijk uit te kleden en riep daarbij: "Hier heb je alvast mijn trui en jas, of wil je mij liever meteen doodschieten!".

2. Politieambtenaar N. kwam daarop zijn collega te hulp. Hij sprak verzoeker aan en vroeg hem ook om zijn rijbewijs en zijn persoonsgegevens. Omdat verzoeker daar niet op reageerde, vroeg politieambtenaar N. aan verzoeker of hij iets anders bij zich had om zich mee te identificeren. Verzoeker draaide zich daarop om, liep naar zijn auto en opende de bestuurdersportier. Vervolgens werd verzoeker door politieambtenaar N. beetgepakt en aangehouden. Daarbij werd politieambtenaar N. door een aantal collega's geassisteerd.

3. Na aankomst op het politiebureau werd verzoeker op last van de dienstdoende wachtcommandant A. ingesloten in een politiecel. Tijdens het verblijf aldaar deed verzoeker op enig moment zijn T-shirt om zijn nek en riep daarbij: "Ik wil dood". Daarop besloot de wachtcommandant om verzoeker te ontdoen van zijn kleding en te laten onderzoeken door een psychiater. Nadat de psychiater concludeerde dat een gedwongen opname niet noodzakelijk was, zond politieambtenaar R. verzoeker heen met onder andere een bekeuring voor het niet kunnen tonen van zijn rijbewijs. Verder deed bureauchef D. bij het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen mededeling van het vermoeden dat verzoeker niet langer beschikte over de lichamelijke of geestelijke geschiktheid voor het besturen van een motorrijtuig waarvoor aan hem een rijbewijs was afgegeven.

4. Verzoekers waren het niet eens met de wijze waarop de politieambtenaren zich tegenover verzoeker hadden gedragen en dienden daarover bij brief van 26 januari 2004 een klacht in bij de chef van het regionale politiekorps Haaglanden. Na een aantal betrokken politieambtenaren en verzoeker te hebben gehoord, bracht de klachtbehandelaar op 22 maart 2004 rapport uit aan de korpschef. Op grond van dat rapport deelde de korpschef bij brief van 31 maart 2004 mee dat hij zich op één onderdeel van de klacht van een oordeel onthield en voor het overige de klacht ongegrond achtte.

5. Verzoekers waren niet tevreden met die reactie van de korpschef en wendden zich bij brief van 30 april 2004 tot de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman verzocht de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden bij brief van 26 mei 2006 om de klacht overeenkomstig hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht in samenhang met hoofdstuk X van de Politiewet 1993 te behandelen. Na verzoekers te hebben gehoord bracht de klachtencommissie van het regionale politiekorps Haaglanden op 22 oktober 2004 advies uit aan de korpsbeheerder. De korpsbeheerder volgde dat advies en deelde bij brief van 26 oktober 2004 eveneens mee dat hij zich op één onderdeel van de klacht van een oordeel onthield en voor het overige de klacht ongegrond achtte.

6. Verzoekers waren het met de reactie van de korpsbeheerder evenmin eens en verzochten bij brief van 8 maart 2005 de Nationale ombudsman een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop de ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden zich op 12 januari 2004 tegenover hen hadden gedragen.

I. Ten aanzien van het niet meedelen van de verdenking

Bevindingen

1. Verzoekers klagen erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden verzoeker niet hebben meegedeeld voor welk feit hij was aangehouden. Verzoeker bracht in dit verband naar voren dat politieambtenaar N. hem bij de aanhouding niet had verteld waarvan hij werd verdacht, terwijl politieambtenaar R. op zijn vraag wat de tenlastelegging was slechts had geantwoord dat hij "algemeen verdachte" was.
2. De korpsbeheerder deelde in reactie op de klacht mee dat hij de klacht ongegrond achtte. Hij overlegde daarbij een afschrift van een brief van bureauchef D. en verwees korthedshalve naar de inhoud ervan. In die brief schreef de bureauchef dat verzoeker niet had voldaan aan de vordering van de politieambtenaren zijn personalia kenbaar te maken. Aangezien dat als een strafbaar feit viel aan te merken (zie Achtergrond, onder 7.), hadden de politieambtenaren besloten verzoeker aan te houden. De politieambtenaren hadden daarbij duidelijk kenbaar gemaakt dat verzoeker was aangehouden.
3. De korpsbeheerder overlegde ook een afschrift van het door de klachtbehandelaar van zijn korps opgemaakte rapport. In dat rapport verklaarde politieambtenaar N. onder andere dat toen hij verzoeker beetpakte, hij hem tegelijkertijd luid en duidelijk had meegedeeld dat hij was aangehouden. De politieambtenaar meende dat hij op dat moment de reden van aanhouding niet had gezegd. Hij merkte daarbij op dat daar de omstandigheden er even niet naar waren.
4. Politieambtenaar R. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij zich niet kon herinneren dat verzoeker hem op enig moment had gevraagd waarvoor hij was aangehouden en dat hij daarop zou hebben geantwoord dat hij "algemeen verdachte" was. Hij merkte daarbij op dat het informeren van verzoeker over de reden van zijn aanhouding in principe de taak was van de diensdoende hulpofficier van justitie. Deze behoorde die informatie bij de voorgeleiding aan de verdachte te verstrekken.
5. Wachtcommandant A. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat zij als hulpofficier van justitie werkzaam was op het politiebureau toen verzoeker werd binnengebracht. Gelet op de gemoedstoestand van verzoeker op dat moment, had zij besloten om verzoeker niet aan de speciale balie bij de arrestanteningang te doen voorgeleiden, maar direct naar een politiecel te laten brengen. Aldaar had zij hem verteld waarvoor hij was aangehouden en geprobeerd daarover uitleg te geven. Verzoeker luisterde volgens haar echter niet en bleef maar schreeuwen. Hij sloeg allerlei wartaal uit en het was haar niet gelukt om een gesprek met hem aan te gaan.
6. Verzoekers deelden in reactie op de verklaring van wachtcommandant A. mee dat zij verzoeker niet had verteld waarvoor hij was aangehouden en hierover dus ook geen uitleg had gegeven. In de cel had de wachtcommandant volgens verzoekers uiteindelijk niets te melden.

Beoordeling

7. Op grond van artikel 5 van het Europese Verdrag voor de rechten van de mens en fundamentele vrijheden (zie Achtergrond, onder 1.) dient een ieder die gearresteerd is onverwijld op de hoogte te worden gebracht van de redenen van zijn arrestatie en van alle beschuldigingen die tegen hem zijn ingebracht. Deze plicht brengt met zich dat politieambtenaren een verdachte zo mogelijk direct bij diens aanhouding of anders in ieder geval kort na aankomst op het politiebureau moeten meedelen waarvoor hij is gearresteerd.

8. In deze zaak staat vast dat verzoeker niet direct bij zijn aanhouding op de hoogte is gebracht van de redenen van de arrestatie. Gelet op hectische gang van zaken rondom de aanhouding (zie hierna, onder II.) valt dit naar het oordeel van de Nationale ombudsman evenwel te billijken.

9. Verder staan in deze zaak de lezingen van verzoeker en de wachtcommandant over de vraag of verzoeker kort na aankomst op het politiebureau is meegedeeld waarvoor hij is gearresteerd, lijnrecht tegenover elkaar. Gezien de geagiteerde gemoedstoestand waarin verzoeker verkeerde, acht de Nationale ombudsman het echter zeer wel mogelijk dat de inhoud van het gesprek met de wachtcommandant niet ten volle tot verzoeker is doorgedrongen of dat hij het zich niet kan herinneren. De Nationale ombudsman hecht in deze dan ook meer waarde aan de verklaring van de wachtcommandant dan aan de door verzoeker gegeven lezing over de gang van zaken.

10. Aldus gaat de Nationale ombudsman er vanuit dat de wachtcommandant verzoeker kort na diens aanhouding op de hoogte heeft gebracht van de reden van zijn arrestatie en van de beschuldigingen die tegen hem zijn ingebracht. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is er dan ook voldaan aan de in artikel 5 van het Europese Verdrag voor de rechten van de mens en fundamentele vrijheden neergelegde plicht. Dat een andere politieambtenaar op een later moment de vraag van verzoeker over de aanhouding niet concreet zou hebben beantwoord, doet daaraan niet af.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II. Ten aanzien van het gebruik van geweld

Bevindingen

1. Verzoekers klagen erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden op 12 januari 2004 bij de aanhouding en het daarop volgende transport naar het politiebureau geweld tegen verzoeker hebben gebruikt. Verzoeker bracht in dit verband naar voren dat er bij de aanhouding onevenredig en onnodig veel geweld was gebruikt en dat er gedurende de gehele rit naar het politiebureau iemand boven op hem had gezeten.

2. Verzoekers overlegden in dit verband een afschrift van een op 15 januari 2004 door de huisarts van verzoeker opgemaakte medische verklaring. In die verklaring schreef de huisarts onder andere dat hij verzoeker die dag had gezien en daarbij diverse bloeduitstortingen op de rug en de linkerbovenarm en een schaafverwonding op de linkerpols had waargenomen.

3. De korpsbeheerder deelde in reactie op de klacht mee dat hij de klacht ongegrond achtte. Ook in dit verband verwees hij naar de brief van bureauchef D. In die brief schreef de bureauchef dat verzoeker zich fysiek tegen de aanhouding had verzet door onder andere wild om zich heen te schoppen. Het toegepaste geweld was volgens de bureauchef beheerst en proportioneel en diende te worden toegepast om het beoogde doel - te weten de aanhouding van verzoeker en het overbrengen naar het politiebureau - te kunnen bereiken. Daar de betreffende politieambtenaren werkzaam waren in de rechtmatige uitoefening van hun bediening, waren zij op grond van de ambtsinstructie voor de politie bevoegd om geweld te gebruiken, aldus de bureauchef.

4. De korpsbeheerder overlegde ook een afschrift van het door de klachtbehandelaar van zijn korps opgemaakte rapport. Blijkens dat rapport had politieambtenaar N. verklaard dat verzoeker op zijn vraag of hij iets had waar zijn gegevens op stonden, plotseling naar het bestuurdersportier van de auto was gelopen. Toen hij zag dat verzoeker het portier opende en aanstalten maakte om in te stappen, had hij zijn hand op de schouder van verzoekers gelegd en hem verteld dat hij niet in zijn auto mocht stappen. Hij had verzoeker vervolgens nogmaals gevraagd naar identiteitspapieren. Toen verzoeker wederom in zijn auto wilde stappen, had hij verzoeker van achteren beetgepakt en luid en duidelijk meegedeeld dat hij was aangehouden. Verzoeker had zich vervolgens verzet tegen de aanhouding door tegen te strubbelen. Daarop was onder andere politieambtenaar B. erbij gekomen en gezamenlijk hadden ze verzoeker naar de grond gebracht. Toen hij tijdens het naar de grond brengen zijn greep even moest loslaten, was dit direct gevolgd door hevig verzet van verzoeker. Dat verzet bestond uit slaan en trappen in de richting van de politieambtenaren. Verzoeker had verder een arm strak voor zijn borst gehouden. Om het verzet van verzoeker te kunnen breken en hem vervolgens te kunnen boeien hadden hij en zijn collega's met enige kracht die arm van verzoekers borst getrokken. Intussen was verzoeker zich blijven verzetten door te schoppen. Volgens politieambtenaar N. was er tijdens het transport naar het politiebureau een politieambtenaar op verzoeker gaan zitten, omdat verzoeker in de politiebus wild om zich heen bleef schoppen.

5. In het door de klachtbehandelaar opgemaakte rapport staat te lezen dat politieambtenaar C. had verklaard dat toen verzoeker naar de bestuurdersportier van zijn auto liep, bij hem de indruk was gewekt dat verzoeker in zijn auto wilde stappen. Politieambtenaar N. was verzoeker achternagelopen en had hem gezegd dat hij moest blijven staan en niet de auto in mocht gaan. Verzoeker had daarop gereageerd met het omhoog brengen van zijn handen en had daarbij geroepen dat er niemand aan hem moest komen. Politieambtenaar B. was inmiddels bij N. gaan staan en samen hadden ze

verzoeker in een opbrenggreep proberen mee te nemen. Verzoeker had zich stevig verzet door zijn lichaam te verstarren. Toen de politieambtenaren verzoeker naar de grond brachten, bleef verzoeker zich verzetten door te trappen. Met veel pijn en moeite was het gelukt om verzoeker de transportboeien aan te leggen. Hierna was verzoeker in de politiebus gelegd. Volgens politieambtenaar C. was er tijdens het vervoer naar het politiebureau een politieambtenaar op de benen van verzoeker gaan zitten, omdat verzoeker nog steeds een gevaar vormde voor de politieambtenaren en zichzelf.

6. Blijkens het door de klachtbehandelaar opgemaakte rapport verklaarde politieambtenaar B. dat toen verzoeker richting zijn auto liep, het zijn inschatting was dat verzoeker weg wilde rijden. Politieambtenaar N. had dit weten te voorkomen. Hij had verzoeker van achteren beetgepakt en uit de auto gehaald. Vervolgens had hij politieambtenaar N. geassisteerd door verzoeker ook beet te pakken. Verzoeker had zich fysiek verzet door zich proberen los te wurmen uit de greep waarin zij hem hadden. Op een gegeven moment was het gelukt om verzoeker naar de grond te brengen. Verzoeker was daarbij liggend op zijn buik terecht gekomen en had zijn armen op dat moment onder zijn lichaam getrokken. Een van de politieambtenaren had verzoeker vervolgens een pijnprikkel gegeven. Daardoor was het gelukt om de armen onder zijn lichaam vandaan te trekken en had hij kans gezien om verzoeker te boeien. Vervolgens was verzoeker in het politiebusje op een bank gelegd. Volgens politieambtenaar B. was een politieambtenaar op verzoekers benen gaan zitten, toen deze met zijn benen wild om zich heen bleef schoppen.

7. Uit het door de klachtbehandelaar opgemaakte rapport blijkt dat verzoeker verklaarde dat hij op de vraag van politieambtenaar N. of hij geen andere papieren bij zich had waarop zijn naam stond, zonder te antwoorden in de richting van het bestuurdersportier van zijn auto was gelopen. Hij had het portier van de auto geopend en was voorovergebogen in de auto gaan hangen om papieren te zoeken. Plotseling had iemand hem van achteren beetgepakt en naar achteren getrokken. Direct daarna waren er een paar politieambtenaren aan hem gaan hangen en was hij vervolgens naar de grond toegewerkt. Hij was op zijn buik op de grond komen te liggen en had daarbij zijn armen nog onder zijn lichaam. Hij was er absoluut zeker van dat hij in die fase niet met zijn benen had geschopt. Drie of vier politieambtenaren hadden bovenop hem gezeten en hadden hem onder controle gehouden. Vervolgens waren zijn armen onder zijn lichaam vandaan gehaald en was hij geboeid. Daarna was hij in een politiebusje gelegd en waren er wederom politieambtenaren boven op hem gaan zitten. Volgens verzoeker was daar geen reden toe. Hij was lichamelijk rustig en het was fysiek onmogelijk om zich te verzetten.

Beoordeling

8. Het gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam. In artikel 11 van de Grondwet (zie Achtergrond, onder 2.) is het recht op onaantastbaarheid van het lichaam neergelegd. Dit

grondrecht brengt met zich dat de politie alleen in de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen geweld op iemand mag uitoefenen. Zo is op grond van artikel 8 van de Politiewet 1993 (zie Achtergrond, onder 3.) een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt.

9. Op grond van artikel 160 van de Wegenverkeerswet 1994 (zie Achtergrond, onder 4.) is de bestuurder van een motorvoertuig verplicht om op eerste vordering van een politieambtenaar het rijbewijs ter inzage af te geven. Indien niet aan die vordering wordt voldaan, kan de politieambtenaar ingevolge artikel 2. en 3. van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (zie Achtergrond, onder 5.) besluiten om de bestuurder daarvoor een administratieve sanctie op te leggen. De politieambtenaar mag daarbij de bestuurder krachtens artikel 5:16 van de Algemene wet bestuursrecht (zie Achtergrond, onder 6.) vorderen om zijn identiteitsgegevens te verstrekken. Het niet voldoen aan die vordering is op grond van artikel 34 van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften strafbaar (zie Achtergrond, onder 7.).

10. In deze zaak staat vast dat verzoeker niet heeft voldaan aan de door de politieambtenaren gegeven vordering om zijn rijbewijs ter inzage af te geven en zijn identiteitsgegevens te verstrekken. De politieambtenaren konden verzoeker derhalve aanmerken als verdachte van het niet voldoen aan de krachtens de Wegenverkeerswet 1994 en Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften gegeven vorderingen. Door zich op de vraag van politieambtenaar N. of hij geen andere papieren bij zich had waarop zijn naam stond, zonder enig antwoord om te draaien en naar zijn auto te lopen, heeft verzoeker bij de politieambtenaren de indruk doen ontstaan dat hij weigerachtig bleef om zijn persoonsgegevens te verstrekken en zich mogelijk zelfs aan zijn stilhouding probeerde te onttrekken. Gelet daarop hebben de politieambtenaren in redelijkheid kunnen besluiten om verzoeker aan te houden en voor een verhoor naar het politiebureau te brengen. Aldus waren zij bij hun optreden tegenover verzoeker in de rechtmatige uitoefening van hun bediening.

11. Verder staan in deze zaak de lezingen van verzoeker en de politieambtenaren over het verloop van de aanhouding lijnrecht tegenover elkaar. Gezien de geagiteerde gemoedstoestand waarin verzoeker verkeerde, acht de Nationale ombudsman het zeer wel mogelijk dat verzoeker zich de gebeurtenissen rondom de aanhouding niet ten volle kan herinneren. Gelet bovendien op de eensluidendheid van de door de politieambtenaren ter zake afgelegde verklaringen, hecht de Nationale ombudsman dan ook meer waarde aan de verklaringen van de politieambtenaren dan aan de door verzoeker gegeven lezing over de gang van zaken.

12. Aldus gaat de Nationale ombudsman ervan uit dat verzoeker zich bij de aanhouding heeft verzet door tegen te sribbelen en zich uit de greep van de politieambtenaren proberen te draaien. Gelet daarop en gezien de gemoedstoestand waarin verzoeker voorafgaande aan zijn aanhouding verkeerde, hebben de politieambtenaren in redelijkheid kunnen besluiten om verzoeker naar de grond te brengen en met het oog op de veiligheid van het transport naar het politiebureau de handboeien om te doen. Het daarbij door de politieambtenaren gebruikte geweld om verzoeker onder controle te krijgen, is niet zodanig dat dit disproportioneel moet worden geacht. De Nationale ombudsman merkt daarbij op dat het letsel dat de huisarts bij verzoeker heeft waargenomen ook niet van dien aard is, dat daaruit valt te concluderen dat de politieambtenaren onnodig hardhandig zijn opgetreden. Verder gaat de Nationale ombudsman ervan uit dat op het moment dat verzoeker in de politiebus werd gelegd, hij wild met zijn benen om zich heen heeft geschopt. Gelet daarop hebben de politieambtenaren ook in redelijkheid kunnen besluiten om met het oog op de veiligheid van het transport naar het politiebureau verzoekers bewegingsvrijheid te beperken door op zijn benen te gaan zitten. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is er dan ook geen sprake van een schending van verzoekers recht op onaantastbaarheid van het lichaam.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

III. Ten aanzien van het niet bellen van de echtgenote en een advocaat

Bevindingen

1. Verzoekers klagen erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden op 12 januari 2004 verzoeker niet in de gelegenheid hebben gesteld om zijn echtgenote of een advocaat te bellen. Verzoeker bracht in dit verband naar voren dat politieambtenaar R. niet had gereageerd op zijn verzoek om zijn vrouw of een advocaat te mogen bellen.
2. De korpsbeheerder deelde in reactie op de klacht mee dat hij zich op dit punt onthield van een oordeel. Hij verwees naar de meermalen genoemde brief van bureauchef D. In die brief schreef de bureauchef dat verzoeker op geen enkele wijze kenbaar had gemaakt te willen bellen met zijn echtgenoot of een advocaat.
3. Politieambtenaar R. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij zich niet kon herinneren dat verzoeker hem op enig moment had gevraagd of hij zijn vrouw of een advocaat mocht bellen. Hij merkte daarbij op dat hij zich niet kon voorstellen dat hij een dergelijk verzoek zou hebben geweigerd. Hij was eigenlijk altijd wel bereid om op verzoek de familie of advocaat van een verdachte te bellen en stond over het algemeen ook vrij makkelijk toe dat een verdachte zijn familie of advocaat zelf belt.

Beoordeling

4. In deze zaak zijn de verklaringen van verzoeker en politieambtenaar R. niet eensluidend en kan niet worden vastgesteld of verzoeker heeft verzocht om zijn vrouw of een advocaat te mogen bellen. De Nationale ombudsman dient zich derhalve te onthouden van het geven van een oordeel over de klacht.

IV. Ten aanzien van het verblijf in de politiecel

Bevindingen

1. Verzoekers klagen erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden op 12 januari 2004 verzoeker respectloos hebben behandeld. Meer in het bijzonder klagen zij er daarbij over dat de politieambtenaren verzoeker hebben ingesloten zonder hem te ontdoen van zijn riem, broek en T-shirt, terwijl er in de ogen van die politieambtenaren al tijdens het transport naar het politiebureau gevaar voor suicide bestond. Verzoekers merkten in dit verband op dat in de op 12 januari 2004 door de districtschef aan het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen gedane mededeling stond vermeld dat verzoeker tijdens het vervoer naar het bureau al suïcidaal was.

2. De korpsbeheerder deelde in reactie op de klacht mee dat hij de klacht ongegrond achtte. Verder schreef bureauchef D. dat verzoeker conform het Korpsvoorschrift Ingeslotenen Politie Haaglanden was behandeld en dat hem uit onderzoek was gebleken dat het optreden van de politieambtenaren professioneel was geweest. In de door hem gedane mededeling aan het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen onder andere was vermeld dat er duidelijke aanwijzingen waren dat verzoeker leed aan een aandoening waardoor hij geestelijk en/of lichamelijk niet goed functioneerde, dan wel ernstige psychiatrische problemen ondervond. De term suïcidaal was in de mededeling niet gebezigd. Volgens de bureauchef beschikte de wachtcommandant op het moment van de insluiting niet over aanwijzingen die noodzakelijk maakten dat verzoeker direct van zijn kleding moest worden ontdaan. Pas nadat verzoeker zich in zijn cel met zijn T-shirt had getracht te wurgen, was hem zijn kleding afgenomen.

3. De korpsbeheerder overlegde een afschrift van de op 12 januari 2004 door de districtschef aan het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen gedane mededeling. In die mededeling stond onder andere vermeld: "Tijdens het vervoer naar het bureau zei de verdachte continu: 'Ik wil dood. Schiet mij maar dood'. In de cel probeerde hij zich te verwurgen met zijn T-shirt."

4. De korpsbeheerder overlegde ook een afschrift van het door de klachtbehandelaar van zijn korps opgemaakte rapport. In dat rapport had politieambtenaar C. verklaard dat hij was meegegaan tijdens het transport van verzoeker naar het politiebureau. Hij herinnerde zich dat verzoeker regelmatig bleef roepen: "Ik wil dood, ik wil dood!". Hij vond dat verzoeker helemaal was doorgedraaid. Bij het politiebureau aangekomen, had hij aan de

dienstdoende wachtcommandant A. uitgelegd wat er was gebeurd.

5. Wachtcommandant A. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat zij als hulpofficier van justitie werkzaam was op het politiebureau toen verzoeker werd binnengebracht. Gelet op de gemoedstoestand van verzoeker, had zij besloten om hem direct naar een politiecel te laten brengen, alwaar hij aan een insluitingfouillering was onderworpen. Nadat verzoeker had geprobeerd een T-shirt strak om zijn nek te trekken, was hij in haar opdracht ontdaan van zijn kleding. Wachtcommandant A. kon zich niet herinneren of verzoeker al eerder van kledingstukken was ontdaan. Ze ging er evenwel vanuit dat hij na de insluitingfouillering was ontdaan van zijn riem en veters. Dat is namelijk de standaardprocedure bij verdachten die worden ingesloten in de cel, aldus de wachtcommandant. Het uittrekken van kledingstukken als een broek en een T-shirt is niet standaard en gebeurt volgens haar pas al er aanwijzingen zijn dat iemand suïcidaal is. Toen verzoeker op het politiebureau werd binnengebracht, was daarvan nog geen sprake. Niets wees er op dat moment op dat verzoeker suïcidaal was. Dit was eerst anders doen verzoeker het T-shirt om zijn nek had getrokken, aldus de wachtcommandant.

6. Verzoekers deelde in reactie op de verklaring van wachtcommandant A. mee dat toen verzoeker op het politiebureau werd binnengebracht er inderdaad geen aanwijzingen waren dat hij suïcidaal was. Volgens verzoekers stond de verklaring van politieambtenaar C. dat er wel sprake was van een doodswens, wat dat betreft lijnrecht tegenover de verklaring van wachtcommandant A.

Beoordeling

7. Het vereiste van bijzondere zorg houdt in dat bestuursorganen aan personen die onder hun hoede zijn geplaatst de zorg verlenen waarvoor deze personen, vanwege die afhankelijke positie, op die bestuursorganen zijn aangewezen. Dit vereiste brengt met zich mee dat de politie maatregelen moet nemen om de gezondheid en het welbevinden van een ingeslotene te waarborgen. De ingrijpendheid van de eventuele maatregel moet daarbij in verhouding zijn tot het risico.

8. Op grond van artikel 28 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (zie Achtergrond, onder 8.) mag een politieambtenaar direct voorafgaand aan de insluiting op het politiebureau de ingeslotene onderzoeken op de aanwezigheid van voorwerpen die tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van de ingeslotene of voor anderen kunnen vormen. Ingevolge artikel 29 van die Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 8.) kan de politieambtenaar slechts van de ingeslotene verlangen dat deze zich ontkleedt, indien de kleding tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van ingeslotene of van andere kan vormen en een hulpofficier van justitie daarvoor toestemming heeft gegeven. De gedachte achter deze bepaling is dat het ontdoen van kledingstukken een voor de ingeslotene zeer ingrijpende maatregel is die derhalve alleen mag worden toegepast als er concrete aanwijzingen zijn

dat de kleding van de ingeslotene een ernstig veiligheidsrisico met zich brengt.

9. In deze zaak staat vast dat de politieambtenaren verzoeker bij de insluiting hebben gefouilleerd. De Nationale ombudsman acht het voldoende aannemelijk dat verzoeker bij die fouillering is ontdaan van zijn broekriem, daar het innemen van een dergelijk voorwerp behoort tot de standaardprocedure bij een insluitingfouillering. Verder staat echter ook vast dat de politieambtenaren verzoeker bij die insluitingfouillering niet hebben ontdaan van zijn broek en T-shirt. Hoewel politieambtenaar C. heeft verklaard dat verzoeker tijdens het vervoer steeds riep dat hij dood wilde, heeft de wachtcommandant daaruit redelijkerwijs niet hoeven op te maken dat verzoeker suïcidaal was. Gezien de gemoedstoestand van verzoeker, kon die uitlating eerder worden aangemerkt als een uiting van zijn boosheid dan als een werkelijke doodswens. Dit temeer daar die uitlating niet vooraf was gegaan door, noch gepaard ging met feitelijk gedrag van verzoeker dat duidde op suïcidaliteit. Daarvan was eerst sprake toen verzoeker na de insluiting een T-shirt om zijn nek had getrokken. De wachtcommandant heeft aldus bij de insluitingfouillering dan ook terecht de ingrijpende maatregel van ontkleding niet toegepast. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is er dan ook geen sprake van een schending van het vereiste van bijzondere zorg.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

V. Ten aanzien van de klachtbehandeling

Bevindingen

1. Verzoekers klagen erover dat een politieambtenaar van het regionale politiekorps Haaglanden tijdens de behandeling van de klachten onvoldoende objectief onderzoek heeft verricht. Verzoekers klagen er daarbij in het bijzonder over dat die ambtenaar hen niet in de gelegenheid heeft gesteld om op de verklaringen van vier bij de gebeurtenis betrokken ambtenaren te reageren en één bij de gebeurtenis betrokken ambtenaar in het geheel niet heeft gehoord.

2. De korpsbeheerder deelde in reactie op de klacht mee dat hij de klacht ongegrond achtte. Hij verwees opnieuw naar het standpunt van bureauchef D. Die schreef dat na ontvangst van de schriftelijke klacht van verzoekers in zijn opdracht een onderzoek was ingesteld. Hierbij waren in eerste aanleg twee bij het incident betrokken politieambtenaren gehoord. Vervolgens was verzoeker aan het politiebureau uitgenodigd en met deze verklaringen geconfronteerd. Verzoeker had daarbij de gelegenheid gekregen op deze verklaringen te reageren. De andere bij het incident betrokken politieambtenaren waren op een later tijdstip gehoord. Hun verklaringen leverden echter geen nieuwe aspecten op die een nadere reactie van verzoeker noodzakelijk maakten. Volgens de bureauchef was aan de regels van hoor en wederhoor op een juiste wijze voldaan. Uit niets was kunnen blijken

dat de objectiviteit van de onderzoeker hiervan nadeel had ondervonden.

3. De korpsbeheerder overlegde ook een afschrift van het door de klachtbehandelaar van zijn korps opgemaakte rapport. In dat rapport schreef de klachtbehandelaar dat hij op 2 en 3 maart 2004 politieambtenaren N. en A. had gehoord en op 4 maart 2004 verzoeker op de hoogte had gebracht van de voorlopige onderzoeksresultaten en een gesprek met hem had gehad. Verder schreef de klachtbehandelaar dat hij op 8 en 22 maart 2004 politieambtenaren No. en C. had gehoord.

4. Verzoekers deelden in reactie op het standpunt van de korpsbeheerder mee dat zij geen inzage hadden gehad in de verklaringen van de betrokken politieambtenaren, noch daarover waren geïnformeerd. Aan de regels van hoor en wederhoor was volgens verzoeker dan ook niet voldaan. Verder merkten verzoekers op dat politieambtenaar R. tijdens de interne behandeling van de klacht niet was gehoord, terwijl zij er wel over hadden geklaagd dat die politieambtenaar op verzoekers vraag over de tenlastelegging had geantwoord dat hij "algemeen verdachte" was.

Beoordeling

5. Het vereiste van hoor en wederhoor houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van een handeling of beslissing betrokkenen die daarbij een belang hebben in staat stellen te worden gehoord. Dit vereiste brengt met zich dat elk van de bij de klacht betrokken partijen de gelegenheid moet krijgen zijn standpunt naar voren te brengen, en dat vervolgens elke partij de mogelijkheid moet worden geboden om te reageren op hetgeen de andere partij over de klacht naar voren heeft gebracht. Er kan van worden afgeweken als de zienswijze van de persoon op wie de gedraging betrekking heeft over de feitelijke toedracht van de gedraging geheel aansluit bij hetgeen de klager hierover naar voren heeft gebracht in de klacht en de mondelinge toelichting.

6. In deze zaak staat vast dat de korpschef een beslissing op verzoekers klachten heeft genomen op grond van een door de klachtbehandelaar van het politiekorps opgemaakt rapport. Uit dat rapport valt op te maken dat de klachtbehandelaar een van de politieambtenaren die bij de gedraging betrokken was, te weten politieambtenaar R., niet in de gelegenheid heeft gesteld om zijn standpunt naar voren te brengen. Verder valt uit dat rapport op te maken dat de klachtbehandelaar verzoekers niet de mogelijkheid heeft geboden om te reageren op hetgeen vier betrokken politieambtenaren tijdens het onderzoek naar de klacht naar voren hebben gebracht. In de door de klachtbehandelaar gemaakte opmerking dat verzoeker voorafgaande aan zijn gehoor op de hoogte is gebracht van de voorlopige onderzoeksresultaten, kan niet een behoorlijke invulling van het vereiste van hoor en wederhoor worden verstaan. Daar de zienswijzen van de politieambtenaren over de feitelijke toedracht van de gedraging sterk afweken van hetgeen verzoekers naar voren hebben gebracht, had de klachtbehandelaar verzoekers volledig inzage moeten verlenen in die op schrift gestelde verklaringen en voldoende tijd moeten

bieden om daarop te reageren. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is er dan ook sprake van een schending van het vereiste van hoor en wederhoor.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Haaglanden is gegrond ten aanzien van:

de klachtbehandeling, wegens schending van het vereiste van hoor en wederhoor;

niet gegrond ten aanzien van:

het niet meedelen van de verdenking;

het geweldgebruik;

het verblijf in een politiecel.

Ten aanzien van het niet (laten) bellen van de echtgenote en een advocaat onthoudt de Nationale ombudsman zich van een oordeel.

Onderzoek

Op 10 maart 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer en mevrouw H. te Den Haag, met een klacht over een gedraging van ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden (de burgemeester van Den Haag), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werden de betrokken politieambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Eén van de politieambtenaren maakte van deze gelegenheid gebruik.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Den Haag over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Tijdens het onderzoek kregen de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd de korpsbeheerder en twee betrokken politieambtenaren een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen. De betrokken ambtenaren gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Het verzoekschrift van 8 maart 2005 met de daarbij behorende bijlagen.

De reactie van betrokken politieambtenaar N. van 3 juni 2005.

Het standpunt van de korpsbeheerder van 16 juni 2005 met de daarbij behorende bijlagen.

De reactie van verzoeker van 12 juli 2005.

De reactie van de korpsbeheerder van 8 september 2005 met de daarbij behorende bijlagen.

De reactie van verzoeker van 3 oktober 2005.

De reactie van de korpsbeheerder van 11 november 2005 met de daarbij behorende bijlagen.

De reactie van verzoeker van 3 december 2005 met de daarbij behorende bijlagen.

De verklaring van betrokken politieambtenaar R. van 6 februari 2006.

De reactie van verzoeker van 2 maart 2006.

De reactie van de korpsbeheerder van 6 april 2006 met de daarbij behorende bijlagen.

De verklaring van betrokken politieambtenaar A. van 21 april 2006.

De reactie van verzoekers van 2 juni 2006.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

Europees verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Artikel 5

"(...)

2. Een ieder die gearresteerd is moet onverwijld en in een taal die hij verstaat op de hoogte worden gebracht van de redenen van zijn arrestatie en van alle beschuldigingen die tegen hem zijn ingebracht."

Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Politiewet 1993

Artikel 8

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt."

Wegenverkeerswet 1994

Artikel 160

"1. Op de eerste vordering van de in artikel 159 bedoelde personen is de bestuurder van een motorrijtuig verplicht dat motorrijtuig te doen stilhouden alsmede de volgende bewijzen behoorlijk ter inzage af te geven:

(...)

c. het rijbewijs dan wel het hem door het daartoe bevoegde gezag buiten Nederland afgegeven rijbewijs en, indien hem buiten Nederland een internationaal rijbewijs is afgegeven, dat bewijs;"

Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften

Artikel 2

"1. Ter zake van de in de bijlage bij deze wet omschreven gedragingen die in strijd zijn met op het verkeer betrekking hebbende voorschriften gesteld bij of krachtens de Wegenverkeerswet 1994, de Provinciewet of de Gemeentewet (...), worden op de wijze bij deze wet bepaald administratieve sancties opgelegd.

(...)

Artikel 3

"1. Met het toezicht op de naleving van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde voorschriften zijn belast de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen ambtenaren."

Algemene wet bestuursrecht

Artikel 5:16

"Een toezichthouder is bevoegd inlichtingen te vorderen."

Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften

Artikel 34

"1. Met geldboete van de tweede categorie wordt gestraft:

a. hij die niet voldoet aan vordering van een krachtens artikel 3, eerste lid, aangewezen toezichthouder;"

Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

Artikel 28

"1. De ambtenaar onderzoekt de ingeslotene direct voorafgaand aan de insluiting op het politie- of brigadebureau, door het aftasten en doorzoeken van diens kleding op de aanwezigheid van voorwerpen die tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van de betrokkene of voor anderen kunnen vormen.

(...)"

Artikel 29

"1. De ambtenaar kan slechts van de ingeslotene verlangen dat deze zich ontkleedt indien:

a. de kleding tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van betrokkene of van anderen kan vormen en een hulpofficier van justitie daarvoor toestemming heeft gegeven."